

Leersessie 2. Opschaling

Datum: 7 december 2021
Spreker: Onno Giller

Leerdoel

We verkenden verschillende perspectieven op opschaling en lieten zien hoe opschalen in KLIMAP onderzocht en benaderd wordt. Het leerdoel was om een gezamenlijke beeldvorming rondom opschaling te stimuleren.

Benaderingen van opschaling

Onno Giller benadrukte dat de definitie van opschaling afhangt van hoe men ernaar kijkt. Deelnemers van de leersessie definieerden opschaling als het uitbreiden van kleinschalige experimenten naar bredere toepassingen, waarbij zowel technische als sociale aspecten op verschillende schaalniveaus worden meegenomen. De drie meest voorkomende benaderingen voor opschaling werden besproken:

- Strategic niche management
- Innovation management
- Transition management

Strategic Niche Management en Innovation Management zijn sterk met elkaar gelinkt. Daar zijn vele voorbeelden van te vinden in de landbouwsector, waar boeren samen met wetenschappers pilots opzetten. Andere boeren komen dan kijken en gaan na hoe ze die techniek op hun eigen terrein kunnen invoeren. Bij Transition Management wordt er juist eerst naar het systeem gekeken en wil men naar een nieuw systeem. Er wordt gekeken hoe de technologieën en processen ingezet kunnen worden om tot dat systeem te komen. Transition Management kijkt dus van systeem naar technologie.

Practice Theory: de benadering voor opschaling in KLIMAP

Kijkende naar het project KLIMAP, dan zitten de veldproeven vooral aan de kant van de Innovation Management benadering. En cases die op het proces focussen volgen meer de Transition Management benadering. De cases die focussen op de toepassing van instrumenten volgen beide benaderingen, zo concludeerden de deelnemers van de leersessie.

Deze benaderingen schieten echter tekort in bepaalde aspecten. Vooral als het gaat om de beweging van opschaling zodanig in gang te zetten dat het tot systeemverandering leidt. Daarom heeft Onno Giller gekozen voor de zogenaamde *Practice Theory* als alternatieve benadering in KLIMAP, om te kijken of die behulpzamer is om opschaling te analyseren en ook te faciliteren. Practice Theory richt zich op het begrijpen van dagelijkse praktijken en betrokken actoren, met als doel structuren en netwerken rond deze praktijken te

identificeren en te begrijpen. De nadruk ligt op het begrijpen van huidige praktijken en het organiseren van veranderingen door het betrekken van actoren in het netwerk.

Inzichten uit de discussie

De deelnemers bespraken de implicaties van deze perspectieven voor KLIMAP en kwamen tot de volgende inzichten:

- *Handelingsperspectieven*: Deze kunnen variëren op basis van de gekozen benadering, zoals transitie management versus systeembenadering. In practice theory worden handelingsperspectieven gevonden via aanknopingspunten en manieren van circulatie en replicatie.
- *Casestudies en vergelijkingen*: Het is cruciaal om KLIMAP-casestudies uit te voeren en vergelijkingen te maken om te begrijpen welke benaderingen en praktijken effectief zijn in verschillende contexten. Er wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van verschillende gebieden en de betrokken actoren.
- *Beleidsmechanismen en subsidies*: Deze worden genoemd als belangrijke factoren voor opschaling. De effectiviteit van deze mechanismen varieert en moet zorgvuldig worden afgewogen. Bij een systeembenadering gaat het om ingrepen in plaats van maatregelen: welke ingrepen zijn nodig om het systeem te optimaliseren en hoe realiseer je dit?

Opschaling in KLIMAP

Er werd gepraat over hoe opschaling binnen KLIMAP plaatsvindt. De proeftuinen en ontwikkelpaden aanpak zijn hier instrumenten voor, evenals de menukaart. Het belang van samenwerking en communicatie tussen de verschillende werkpakketten in KLIMAP werd benadrukt. Het delen van informatie en ervaringen kan bijdragen aan succesvolle opschaling in de casussen.

Conclusie

Opschalen binnen KLIMAP vereist een geïntegreerde benadering die verschillende perspectieven en benaderingen combineert. Door te focussen op samenwerking, communicatie en het delen van best practices over opschaling kunnen we duurzame en effectieve oplossingen ontwikkelen voor klimaat- en waterbeheer.

Meer weten?

[Presentatie leersessie over opschalen](#)

[Uitgebreid verslag van de leersessie over opschalen](#)